

KUTSESTANDARD

Mesinik, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Mesinik, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

4. taseme mesinik on oskustöötaja, kelle töö on mesilasperede aastaringne hooldamine, mesinduseinventari korrasoleku tagamine ning osalemine tootmis- ja müügi protsessis. Mesinik, tase 4 on võimeline töötama iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete eest ning vajadusel jagab mesindusalaseid baasteadmisi. Mesindussaaduste tootmise protsessis aitab mesinik kaasa liigirikkuse säilitamisele ja keskkonna säästmisele.

Töö eripäraks on üksinda töötamine ja iseseisvalt otsuste vastuvõtmine. Mesiniku töö sõltub aastaegadest ja ilmastikust. Töö toimub nii väli- kui sisetingimustes, vajadusel ka puhkepäevadel ja pühade ajal. Mesinik talub mesilaste nõelamist ja oskab arvestada sellega seonduva allergiaohuga. Mesiniku töö on füüsiliselt raske ning eeldab ergonomiliste töövõtete kasutamist. Enamlevinud mesindusinventar: konkspeitel, suitsik, taruhari, puhur, taru-, vurri- ja söötmissüsteemid ning mee pakendamis- ja vahasulatussüsteemid. Isikukaitsevahendid: näovari ja muu kaitseriietus.

Mesinduse kutsealal on kaks kutset:

- mesinik, tase 4 on oskustöötaja, kes on võimeline töötama iseseisvalt ning vastutab oma tööülesannete eest, juhib ise oma tööd ja õppimist;
- mesinik, tase 5 on spetsialist, kes võtab vastu otsuseid, juhib ja juhendab töö- ja õppesituatsioone, kus võivad juhtuda ettearvamatud muutused, kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Mesilasperede hooldamine
- A.2.2 Mesilasperede moodustamine
- A.2.3 Inventari ettevalmistamine
- A.2.4 Kärjemajandus ja vaha käitlemine
- A.2.5 Mesilasemade kasvatamine
- A.2.6 Mee käitlemine
- A.2.7 Mesilaspere terviseseisundi hindamine, haiguste ravimine ja kahjurite tõrje
- A.2.8 Mesila majandamine
- A.2.9 Mahemesindamine
- A.2.10 Mesiniku kutset läbiv kompetents

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Mesinikuks saab õppida kutseõppeasutuses, täienduskoolitusel või kogenud mesiniku juhendamisel. Soovitatav on keskharidus.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Mesinik

A.6 Tulevikuoskused

Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab.

Tulevikuvaates on järjest olulisemad ajakohased teadmised mesilaspere heaolust ning keskkonnasäästlikust, sh taastavast- ja mahepõllumajanduslikust tootmisest, kliimamuutustest ja taimetervisest ning taimekaitsevahendite kasutamisest. Oluline on tunda tehnoloogiliste lahenduste kasutamise võimalusi mesindussektoris, nt automatiseerimine, andmeanalüütika, kaugseire ja muu. Kasvava tähtsusega on turundusoskused klientideni jõudmiseks ning nende teadlikkuse tõstmiseks meest, meetodetest ja mesindussaadustest.

B-osa **KOMPETENTSUSNÕUDED**

B.1 Kutse struktuur

Mesinik, tase 4 kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest kompetentsidest ja kutset läbivatest kompetentsidest. Taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kõikide kompetentside B.3.1–B.3.10 tõendamine.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

Töömaailma taotlejale

1. Vähemalt üheaastane töökogemus mesinikuna, mida tõendatakse ühega järgnevatest dokumentidest:

- Isiklikku mesilat omavad taotlejad esitavad põllumajandusloomade registri registreerimise numbri.
- Taotlejad, kes on mesindusalase töökogemuse saanud palgatöötajana mesilas või praktikandina, esitavad mesilaomaniku/peamesiniku soovituskirja, sh taotleja töökogemuse kinnituse.

Kutseõppe lõpetajale

1. Vastava eriala tasemeõppe õppekava läbimine.

Kutse andmise korraldus on reguleeritud mesinduse kutseala kutsete andmise korras.

B.2 Mesinik, tase 4 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Hoiab end kursis valdkonna arengutega.

Enesejuhtimisioskused

2. Järgib tööeskirjade, keskkonnakaitse, tööohutus- ja tuleohutusnõudeid ning teisi valdkonda reguleerivaid õigusakte.

3. Kohaneb oma töös muutuvate oludega, oskab jagada informatsiooni osadeks, märkab seoseid ja korduvusi ning leiab toimivaid lahendusi.

4. Töötab tulemuslikult ka pingelises olukorras; suhtub kriitikasse mõistvalt, võtab õppust nii õnnestumistest kui ebaõnnestumistest.

Lävimisoskused

5. Loob head suhted klientide ja kolleegidega.

6. Väljendab ennast selgelt nii kõnes kui kirjas.

7. Kasutab oma töös arvutit vastavalt algtaseme kasutaja tasemele (lisa 1 Digipädevuste enesehindamiskaala).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Mesilaspere hooldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Hindab visuaalselt puhastuslennu kulgu, fikseerides mesilaspere aktiivse kevadise arengu alguse; soodustab mesilaspere sügist puhastuslennu, luues tingimused noorte mesilaste väljalennuks ja paremaks talvitumiseks.
2. Viib läbi kevadise pearevisjoni, hinnates visuaalselt haudme hulka ja kvaliteeti, langetise kogust, pesa puhtust, sööda kogust ja kvaliteeti, mesilaspere tervislikku seisundit ning andes hinnangu talvitumise kvaliteedile; likvideerib hukkunud pere, vajadusel võtab proovi ja saadab veterinaarlaborisse.
3. Likvideerib või ühendab nõrgad või väikesed mesilaspered, lähtudes mesilaspere arengust.
4. Tõstab mesilaspered ümber puhastesse ja desinfitseeritud tarudesse või korpustesse, lähtudes taru seisukorrast ja arvestades ilmastikuoludega.

<p>5. Arvutab sööda koguse, lähtudes söödakoguse arvutamise põhimõtetest; söötab täiendavalt mesilasperesid, valides sobiva söödaliigi (pudersööt (kandi), söödakärg, suhkrulahus, valmis talvesööt või mesi) ja doseerimise meetodi, lähtudes pere vajadustest; loob mesilastele võimaluse joogivee kättesaamiseks.</p> <p>6. Suurendab mesilasema munemisruumi ja loob võimalused nektari ja õietolmu/suira paigutamiseks, annab mesilastele ruumi, lisades kärgi (sh kärjepõhjasid) ja laiendades mesilasperesid, lähtudes korjetingimustest ja mesilaspere arengust; eraldab haudmeala koos mesilasemaga meealast, kasutades emalahutusvõret.</p> <p>7. Ennetab sülemlemist mesilaspere õigeaegse laiendamise ja sülemlemiskainete mesilasemade kasutamiseega.</p> <p>8. Koondab mesilaspere, eemaldades liigsed kärjed, lähtudes mee liigist, korje lõppemisest ja päeva pikkusest; valmistab talveks tarud ette.</p> <p>9. Ennetab mesilasperede vahelist vargust, reguleerides lennuava vastavalt mesilaspere tugevusele ning hoides mesilas puhtust ja korda.</p> <p>10. Jälgib mesilaspere talvitumist, lähtudes ilmastikuoludest, võimalikust kahjurite olemasolust ja tarutüübist.</p>	
B.3.2 Mesilasperede moodustamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Moodustab uusi mesilasperesid, kasutades vastavaid meetodeid: poolitamine, lendpered, idupered ehk võrsikpered.</p> <p>2. Kogub sülemi kokku (nt sülemikasti) ja paigutab sülemi tarru, lähtudes sülemi asukohast ja suuruselt.</p>	
B.3.3 Inventari ettevalmistamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Varub ja valmistab ette tarud vastavalt tarutüübile (korpustaru ja lamavtaru).</p> <p>2. Puhastab ja desinfitseerib tarude seinad, põhjad ja vahelauad, kärjeraamid ja söödanõud kraapides, pestes ning desinfitseerides sobivate lubatud puhastusvahenditega.</p> <p>3. Varub ja valmistab ette suitsiku materjali, tagades suitsu kvaliteedi ning arvestades tööohutuse, tervise- ja keskkonnakaitse ning tuleohutuse nõudeid.</p> <p>4. Valmistab ette raamid (sh arvestades plastraamide erisust), paneb traadid, kinnitab kärjepõhja raamitraadile, lähtudes järgmise mesindushooaja vajadusest.</p>	
B.3.4 Kärjemajandus ja vaha käitlemine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Hindab kärgede kasutuskõlblikkust; ladustab ja säilitab kõlblikud kärjed, tagades vajalikud hoiutingimused.</p> <p>2. Arvutab ülesehitatud kärgede ja kärjepõhjade vajaduse, lähtudes järgmise mesindushooaja vajaduste prognoosist.</p> <p>3. Sulatab mittekõlblikud kärjed vahaks, arvestades vaha omadusi, kasutades vaha töötlemisel sobivat tehnoloogiat ning järgides töö- ja tuleohutusnõudeid.</p>	
B.3.5 Mesilasemade kasvatamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Kasutab mesilasemade kasvatamisel emakasvatuskalendrit.</p> <p>2. Valib emapered, arvestades mesilaspere hindamise aluseid ja etteantud juhiseid.</p> <p>3. Valib emaperest sobivas vanuses vaglad, lähtudes etteantud juhistest; vageldab, arvestades etteantud juhiseid.</p> <p>4. Moodustab ammpere, kasutades ammpere moodustamise meetodit ja lähtudes etteantud juhistest.</p> <p>5. Moodustab ja likvideerib paarumispeere, lähtudes etteantud juhistest.</p> <p>6. Kontrollib mesilasemade paarumist, lähtudes emakasvatuskalendrist.</p> <p>7. Otsib mesilasema ja puuristab, kasutades väljatöötatud meetodit ja lähtudes etteantud juhistest.</p> <p>8. Annab mesilasema peresse, kasutades väljatöötatud meetodit ja lähtudes etteantud juhistest.</p> <p>9. Kõrvaldab vana mesilasema ja asendab uuega, kasutades väljatöötatud meetodit ja lähtudes etteantud juhistest.</p>	
B.3.6 Mee käitlemine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Hindab mee küpsust mesilasperes, arvestades korje iseärasusi ja aastaaja eripära; võtab tarust meekärgi ja transpordib need mesilamajja, kasutades erinevaid tehnoloogiaid ja arvestades toiduainete käitlemise nõudeid.</p> <p>2. Valmistab kärjed ette vurritamiseks, kaanetab meekannud lahti, eraldab kärgedest mee, kasutades erinevaid tehnoloogiaid vastavalt juhiste; eraldab kärjekaanetisest mee, kasutades erinevaid tehnoloogiaid vastavalt juhiste; kurnab ja selitab mee kaubandusliku väärtuse saamiseks vastavalt juhiste; pakendab suurtaarasse ja ladustab nõuetekohaselt.</p>	

3. Võtab meeproovid ja saadab laborisse analüüsimiseks, arvestades etteantud juhiseid; hindab mee vastavust kvaliteedinõuetele, lähtudes analüüsi tulemustest.
4. Sulatab (vajadusel) mee pakendamiseks ja pakendab nõuetekohasesse taarasse; märgistab pakendi, järgides mee märgistamise nõudeid; ladustab ja säilitab mee, järgides toidukäitlemise nõudeid.
5. Hooldab meekäitlusseadmeid vastavalt kasutusjuhenditele.
6. Tuvastab korjealad, lähtudes õitsvate taimede olemasolust ja ligipäätavusest.
7. Valmistab mesilaspered transpordiks ette, lähtudes korjest, kasutades erinevaid meetodeid ja tehnoloogiaid ning transpordib nad vastavalt juhistele korjele ja tagasi.

B.3.7 Mesilaspere terviseseisundi hindamine, haiguste ravimine ja kahjurite tõrje	EKR tase 4
--	-------------------

- Tegevusnäitajad
1. Hindab mesilaspere, sh mesilasema terviseseisundit, lähtudes enamlevinud mesilashaiguste tunnustest; hindab visuaalselt nakkushaiguste esinemise tunnuseid ja eristab neid mittenakkuslikest haigusseisunditest; ravib mesilasperesid lubatud vahenditega, lähtudes haiguste tõrjumise ja kasutatavate ravimpreparaatide kasutamise juhistest.
 2. Võtab mesilaste (sh langetise), kärje- ja meeproovid vastavalt labori proovivõtu juhenditele, vormistab kaaskirja, pakib ja saadab proovid laborisse.
 3. Teeb varroalesta tõrjet, kasutades erinevaid tõrjemeetodeid.
 4. Peab kirjalikult tervise- ja ravimiarvestust (nt tarukaart, ravimiarvestuskaart, elektroonilised päevikud jms), järgides juhendit.
 5. Kaitseb mesilasperet putukate, loomade ja lindude rünnakute eest, paigaldades tõkkeid (nt kaitsevõrk, elektrikarjus), järgides tööohutuse ja keskkonnakaitse nõudeid; abistab kannatada saanud mesilasperesid.

B.3.8 Mesila majandamine	EKR tase 4
---------------------------------	-------------------

- Tegevusnäitajad
1. Püstitab tootmise eesmärgi, sõnastab tegevused ja valib sobiva tegutsemisvormi; korraldab oma tegevust, arvestades kutsealast teavet ja õigusakte.
 2. Kujundab tootele või teenusele hinnad, lähtudes tegevuskuludest ja konkurentsist; koostab eelarve, arvestades kulusid ja tulusid; organiseerib vajalike töö- ja kulumaterjalide hankimise; suhtleb klientidega; järgib õigusakte.
 3. Planeerib turundus- ja müügitegevused; turundab tooteid/teenuseid.
 4. Planeerib tegevustele kuluvat aega, arvestades mesinduses kasutatavaid levinumaid tehnoloogiaid.
 5. Koostab lihtsustatud äriplaani vastavalt algkapitali olemasolule ja võimalustele ühele tootele või teenusele.

B.3.9 Mahemesindamine	EKR tase 4
------------------------------	-------------------

- Tegevusnäitajad
1. Teab ettevõtte majandamisel mahepõllumajandusliku tootmise suhtes kohaldatavaid nõudeid.
 2. Määrab mesilagruppide ja korjeala asukoha.
 3. Peab kirjalikult arvestust mahepõllumajandusliku tootmise üle, valib arvestuse pidamise viisi ja vormi.
 4. Töötleb ja ladustab mesindussaadusi vastavalt mahemesinduse nõuetele.
 5. Uuendab mesilasperesid ja mesilasemasid vastavalt mahemesinduse nõuetele; tagab mesilaste heaolu.
 6. Tagab tarudes mesilastele vajaliku söödavaru.
 7. Ennetab haigusi, kasutades selleks mahemesinduses lubatud meetodeid (sh aineid), mesilasperede haigestumise korral tagab veterinaarravi, vajadusel peab toodangu üle arvestust.
 8. Kasutab lubatud materjalist tarusid, märgistab tarud ja mesila.
 9. Toodab vaha mahepõllumajanduslikult (sh üleminekuajal toodetud vaha); tagab korras kärjemajanduse.
 10. Märgistab mahetooted, korraldab mesindussaaduste vedu ja tagab märgistuse veol.
 11. Teab ennetus- ja ettevaatusmeetmeid, et vältida lubamatute toodete või ainete saastumist.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENSIID

B.3.10 Mesinik, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
---	-------------------

- Tegevusnäitajad
1. Kasutab tööeesmärkide saavutamiseks teadmisi mesilasisendite anatoomiast, füsioloogiast, mesilaspere bioloogiast, mesilastõugudest (rassidest), mesindussaaduste omadustest ja koostisest.
 2. Peab kinni hooajatööde ajakavast, lähtudes looduse tsüklitest.
 3. Arvestab ilma- ja kliimatingimusi mesilaspere käitumisele ja arengule.

4. Peab mesilas iga pere kohta arvestust (mesilamärkmik või tarukaart).
5. Hoiab mesilas ja mesindushoones ning selle ümbruses puhtust ja korda (sh hooldab tarude ümbrust), lähtudes enesekontrolliplaanist ja mesiniku eetikast.
6. Annab vajadusel esmaabi, sh mesilasmürgi ülitundlikkusest tingitud juhtumite korral.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	11-04042024-1.1/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Aimar Lauge, Muhu Mesi OÜ Aivar Raudmets, Mesinduskoda OÜ Alar Ani, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool Erki Naumanis, Tallinna Mesinike Selts Helena Vaher, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium Marje Riis, Eesti Kutseliste Mesinike Ühing Valmar Lutsar, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	30
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	04.04.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	03.04.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	6123 Mesinikud ja siidiussikasvatajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Beekeeper, EstQF Level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digipädevuste enesehindamiskaala	